



## QUINZENARI DE PROPAGANDA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ. . . Plassa Constitució, 9.

DELEGACIÓ DE L' ADMINISTRACIÓ. Associació Popular Regionalista, Escudellers Blancs, 8 1.<sup>er</sup>

Lo REGIONALISTA circula per medi de Propagadors, que son los qui prenen un número determinat d' exemplars, pagantlos al següents preus:

Una acció (100 exemplars)	costa cada número	2'50 ptas.	} Compresos gastos de correu pera Catalunya
Mitja (50 — )	— —	1'25 "	
Un quart (25 — )	— —	0'65 "	
Un vuytè (12 — )	— —	0'35 "	

S' envia un sol exemplar a qui fassi un donatiu anyal de qualsevol import.

Volém ser Espanyols, de la manera particular de la nostra terra.

Nota de l' Assamblea de Girona.

No 's tornan los originals — Es lliure la reproducció dels treballs — Pagos a la bestreta — S' admeten sellos de correu y documents de fácil cobrança.

### MARIAN AGUILÓ Y FUSTER

Lo dia 6 d' aquet mes, morí a Barcelona, lo distingit Mestre en Gay Saber, En Marian Aguiló y Fuster, un dels restauradors de nostres Jochs Florals y dels que ab més constancia han treballat pera la renaixensa de la Patria Catalana.

Pocas, molt pocas publicacions impresas debem al literat quina perdua avuy plora la Nacionalitat catalana; però entre ses coleccions inéditas, hi figura lo millor diccionari de la llengua catalana y la més rica colecció de nostras cansons populars. ¡Comfiem que tals toms, amagats de la curiositat pública per lo mestre Aguiló, no haurán sigut colleccionats en vá! Seria un crim, permetre que 'l treball esmersat per l' eminent poeta, avuy que no hi há l' entrench de sa exagerada modestia, quedessin inédits y sense donar lo profit que n' espera la Patria renaixent.

A la familia del finat, nostre sentit pésam.

Al Catalanisme, nostre recort de que no permeti la pérdua de las obras d' Marian Aguiló.

A la memoria del inoblidable Mestre, un afectuós recort d' admiraci'.

### UNA NOVA BOFETADA A CATALUNYA

Fins are, las associacions que volian tenir sos estatuts redactats en nostra llengua, podian obtenirho, mentres s' avinguessin a permetre que la llengua catalana fos considerada com a estrangera, en nostra propia casa. Ab tal de acompanyar al original catalá, una traducció castellana certificada per intérprete jurat, eran admesos los reglaments en catalá, de la mateixa manera que ho haurian sigut si haguessin estat escrits, en rus, en grech o en xino.

Era repugnant lo sistema, però a la fi era un medi de que las associacions catalanas, no 's vegessin obligadas a existir sobre 'l fonament d' uns estatuts redactats en una parla forastera.

Prevalentse d' aquets precedents, lo *Circolo Artistich de Sant Lluch* de Barcelona, que inspirat en lo més pur patriotisme, acordá adoptar com a oficial la llengua catalana, se presentá

dias enrera al Govern civil de Barcelona, ab los reglaments redactats en catalá, acompanyats d' una copia castellana autorisada per lo distingit intérprete jurat senyor Arabia. Los reglaments no foren admesos, per l' *únich motiu d' estar redactats en catalá*. La Junta del *Circolo Artistich*, los presentá despres altra vegada en la mateixa forma, y essent també refusats, lo notari senyor Permanyer, n' aixecá 'l corresponent testimoni.

Y are en virtud, de la ley de Asociacions, lo nou reglament s' aplicará, sense necessitat de la firma del senyor Hinojosa, governador canoví de Barcelona.

A menos..... que l' home de las planxas, determini, que l' estar redactat en catalá 'l reglament, sigui motiu pera suspendre lo *Circolo de Sant Lluch*.

No tingueu por que ho determini..... seria ja l' estrem dels extrems.

Aquet fet es de molta gravetat.

Si la negativa, hagués sigut donada a una associació regionalista, no tindria la importancia del present, per que tenint present la guerra del centralisme, als defensors del dret y de la llibertat de Catalunya, podria dirse pe'ls castellans y acastellanats, que la bofetada anava dirigida contra 'l Catalanisme militant.

Peró 's tracta d' una associació purament artistica, que no parla d' autonomias ni de centralismes; una unió d' esculptors y pintors, que may s' ha separat ni un moment del camp de las Bellas-Arts, ahont te son natural círculo d' acció.

Los mansos que encara fan la distinció de catalans y catalanistas, poden are convencers, de que las bofetadas de Madrid, no admeten aquella distinció; que lo odiat per aquell centre burocratich, ho es, no per que parli d' autonomia, sino per que es catalá.

Com a catalanistas y com a catalans protestem del nou insult, fet a la Patria Catalana y com a catalans y a catalanistas nos alegrem d' aquet nou insult centralista, que farà obrir los ulls a mes de quatre catalans de bona fé, que encare crehuen en *germans nostres* que parlan castellá.

LA REDACCIÓ.

### LA UNITAT NACIONAL

Encare son molts los que creuhen, en la tendencia a las grans unitats *nacionals* sense ficarse en lo desentrotllo que prenen las patrias naturals pera treure tota mena d' imposicions, creuhen que las grans unitats com Alemania, Fransa y Espanya son obra qu' are comensa y precisament comensa hare la seva descomposició, després d' an sigle o dos dels esforços qu' han fet y de la sang vessada per aquesta unitat, que sois conduheix a que dintre d' ella lo mes fort domini al débil humillantlo a cada pas, creant ódis y rencurias.

A la fi del segle dinou ha nascut aquest moviment de llibertat, tandebó lo sigle vint fos lo del deslliurament dels pobles oprimits que lluytan y están disposats a lluytar per idea tan santa.

Noruega, Polonia, Hungria, Escocia, han fet grans esforços ab mes o menos sort per sa llibertat, Provença y are Córcega, Basconia, Galizia y tants altres pobles comensan a ferse sentir, a adonarse de que tenen vida propia, de que no han d' ésser sempre servidors d' altres pobles mes afortunats; y entre ells no podia faltar nostre estimada Catalunya.

Aquesta potser mes que cap altre te dret a la vida; per sa hermosa historia, per la llibertat qu' avans tenia y qu' es un deber reconquistar; si no bastés això, per sa dignitat ofesa, ja que sa llengua, sas lleys, y sas costums a cada pas son escarnidas y per últim per una qualitat en la que hi contribuheixen inconscienment tots los catalans, fins los que no estiman a sa pátria.

Totas las demás regions que pertenen a Espanya tenen los mateixos drets que Catalunya, casi totas son mes afavoridas per la naturalesa; ¿per que donchs nostra Patria las ha avansadas a totas? ¿per que ha sabut crear un art, una literatura, una industria purament catalanas? si en mitx sigle avansa Catalunya lo qu' ha avansat en aquest temps, si Barcelona segueix en la importancia qu' ha pres en 25 anys ocupant un lloch d' honor en lo mon civilisat, llavors tots los catalans, tots, fins aquestos que tanta indiferencia senten per sa Patria, se 'n darán vergonya de ser dominats per qui no val més.

Y aquest moviment no l'aturaran per mes que 'l vegin, nostres governants; sols ho logriaran ab l'atracció, a las bonas, honrant nostre llengua y nostras lleys; sols ab una autonomia esquifida ja atreurián als que no 's volen enmohinar gaire, però aixó está renyit ab lo caràcter castellà, tot ho han de portar a sang y foch; a las bonas nos treurián forsas, pero no ho farán may. Si entr' ells hi hagués un home d'enteniment prou clar qu' així ho vejés, lo tractarian com enemich, perque sempre han de ser la encarnació de la intransigencia y 'l qui jotisme. ¡Deu los hi mantinga aquest qui jotisme que 'ns porta tants proselit! Deu los hi mantinga aquesta intransigencia, que potser a ella mes que a ningú, deurém la llibertat de nostre estimada Pàtria.

J. CATARINEU.

## L' Omnisciencia Madrilenya

Lo que 's al pahidor d' aixó que 'n diuhen Espanya, si qu' hi resideix lo deu Minerva.

Allí es l' empori de la civilisació ben bé castellana que de per tot 'ns traspúa, y que segóns ells es la genuinament espanyola. S' hi estoja lo poder y lo saber.

Es allí ahont té lo seu assiento la ciencia y la ilustració.

Disfrutan del monopoli de la sabiesa; pró usufructuan las primicias d' una civilisació que 'ns fá semblar a Turquia.

Los dictats que d' allí 'ns imposan per la nostra sort (?) son l' espill de la rahó, son la darrera paraula de lo cert, de lo bó y de lo veritable.

Las disposiciones emanadas d' aquell gorch, son infalibles.

Fora d' allí no hi há apelació possible, tot lo demás que 's fassi o 's digui son cosas d' infelissos *provincianos*, que gracias encare que estém sotmesos a la sapientísima y paternal tutela dels caps grossos de las llopadas que governan l' Estat Espanyol.

Totas las disposiciones de sas nombrosas y burocráticas *Academias, Consejos*, y demás *corporaciones similares*, ho confirman. Son la millor y més gráfica representació de la ciencia oficial madrilenya, com dels punts que calsa. Vejeune una proba.

Temps endarrera lo *Real Consejo de Sanidad* — que deu ser una mena de Academia de S. Fernando en sa classe — va donar un dictamen que com tots los d' aquestas corporacions fou *luminosísimo*.

'S tractava de saber oficialment son parer, sobre los perjudicis que a la salut pública y a la salubritat en general poden ocasionar los taps de caucho y sa influencia nociva en las begudas — influencia que realment tenen, — cosa que de tant interés es a Catalunya, ahont hi há l' important industria dels taps tant desenrotllada y perfeccionada.

Sabéu lo que va contestar a aquella consulta. Dónchs véjintho.

Qué no hi había tal cosa; que 'ls taps de caucho son inmillorables — cal fer notar que 's fan a l' extranger casi exclusivament — qu' eran tan o més bons que los de suro, — aquestos son de producció catalana — que cap perjudici portan a la salut general, y encare alguna altre coseta per l' estil que venia a resultar en contra dels taps del país.

Tinguis en compte, y aixó es lo xocant, que va dirse tot aixó després de lo qu' havian informat las nostras respectabilíssimas *Academias d' Higiene de Catalunya*, y la *Reyal de Ciencias y Arts* d' aquesta ciutat, las quinas trobaren los taps de caucho y porcellana, *nocius a la salut pública*, receptaculs de germens d' infecció que poden contenir y propagar ab molta facilitat, y altres motius per los que 'ls consideravan perjudicials y que 'ls feyan molt superiors als de suro.

Tirant aquell sapientíssim *Consejo* per terra, ab lo dictaminat per modo tan magistral, lo informat

per las nostras corporacions, tergiversant sas conclusions y esmenantlashi la plana, y desairant als fabricants y a En Marsal de Trinxeria que fou los que a ell se dirigiren.

No es aixó dirnos, qu' aquellas digníssimas corporacions no saben lo que 's pescan? Qué res entenen en l' assumpto, y que tots nosaltres catalans soms uns ases en tals materias?

Qué hi farém si no hem nascut en un terror privilegiat com 'l seu, en que 'ls sabís hi surten com bolets.

Ja 's poden escarrasar los tapers en mostrar la bondat de sos productes y sas condicions higiénicas, que surtirán los sabís madrilenys que 'ls tirarán entre cap y cella l' anatema.

L' Estat espanyol es aixís, en contes no ja d' afavorir sino de fer justicia a tots los interessos, per medi de ses orguens, fa tot lo contrari: se 'l veu actuar sempre de estira cordetas. Vegis lo que passa en totas las industrias, l' escandalosa concessió present en materia aranzelada al Censal de Administració de Cuba; lo qu' ha fet ab lo lliure cultiu del tabaco y altres propteses esforsos.

Es verdaderament una ganga lo ésser ciudada d' un Estat semblant. Benhaja la ilustració castellana que fruits tan xamosos nos dona, y benhím los dictats de tanta sabiduría madrilenya.

¡Oh la ciencia oficialasca burocrática! Aræ...

JOAN B. TORROELLA.

## L' Assamblea de la «Unió Republicana»

Ja s' ha celebrat l' Assamblea de la *Unió Republicana*, y han acordat entre altres cosas l' acceptar lo régimen autonómich administratiu pera las colonias, ab tot y haverhi entre 'ls presents la plana major dels centralistas; també acordaren convertirse en republicans *sin adjetivo*, lo que vol dir que no son ni federals, ni centralistas, ni historichs, ni de cap classe, color ni forma, lo que es igual a no ser res o mólt poca cosa. Y en aixó tal vegada es en lo únich en que estigueren en lo cert: republicans y sols republicans, parodiand alló de ateneistas y no més que ateneistas que feu tan célebres als de la coalició *monstruo*, com si 'l ser republicà o ateneista fos algún ofici.

D' aquí endevant será qüestió de darse llustre d' home sabi y de talent, discutir de tot y no entendre de res. Qué 'ls hi preguntan a quin ofici o carrera 's dedican, dónchs contestan com aquell que diu una gran cosa, soch republicà, perquè soch republicà y perquè vull dirme republicà, semblant a lo que deyan alguns dels seus correligionaris de per aquí *soy ateneista porque soy ateneista y no más que ateneista*.

Uns quants aficionats a fer discursos, en un local més o menos ben decorat junt ab uns quants comparsas, vull dir *provincianos* que aixó també deu ser algún ofici encare que no tan lluhit com lo ser *académico*, y després d' acordar cosas que no van en lloch y de no determinar res concret, se disolgueren y cadascú a casa seva, y qui sab si tal volta ni hagué algún que després se 'n va anar a desenterrar algún ase pera clasificarlo d' *hipparion*.

La major part dels republicans serios, s' han abstingut de pendre part en aquést acte, entre ells los federals, que casi tots ho han vist ab la més gran indiferencia, com era d' esperar d' ells que son los únichs dins del republicanisme, que tenen lo més concret y millor programa. Aplaudim la seva serietat y bon modo de procedir.

En resúm, uns quants discursos pronunciats en mitj d' *amigable consorcio*, alguna qu' altre nota cómica y un públich format en sa major part per curiosos qu' hi assistiren de la mateixa manera qu' hagueren anat a presenciar una *corrida de toros*, carrera de caballs o l' execució d' algún condemnat a mort.

De notar es, que entre 'ls qu' hi prengueren part ni havian que tot predicant la República cobran de la Monarquia. ¿Qué 'ls hi sembla?

Comparin aquesta assamblea y demás actes dels partits polítics ab los del Catalanisme y veuran la diferencia que hi há entre 'ls uns y 'ls altres y 's convencerán de que 'l regionalisme es i' única idea que prospera y la única destinada a ser la salvació de las regions que com Catalunya 's preocupan més del treball, estudis y avensos, que dels toros, flamenquisme y demás costúms impropias de tot país civilisat.

JOSEPH MARTÍ Y MONTLLIÓ.

## LO PROCÉS DE «LA SURIPANTA»

Lo Tribunal Suprem, (que es una de las supremacias que s' ha guanyat lo centralisme) ha confirmat lo judici condempnatori que la Audiencia de Barcelona, fallá en lo procés de *La Suripanta*. Emperó, si aquella autoritat judicial, per son caracter es inapelable, la notorietat pública del procés, permet fer una digressió oportuna, que allunya del tot la culpabilitat del crítich En Joseph Ximeno Planas ja que ab caracter de tal, tingué la independència de treure a la vergonya pública, certs procediments de irregularisació de propietat intelectual, usats per un *autor*, en perjudici del teatre nacional de Catalunya y de la cultura del nostre poble. Per aixó creyem nosaltres, partint d' un principi mes sòlit que 'l que ha servit de base al procés, que aquesta qüestió, deu entendres propiament, sobre la originalitat d' aquella obra y nó sobre insult escrit y públich.

Nosaltres no entrarem a discutir de quina manera s' ha fallat en aquet procés perquè ja coneixém la cara lletja del fiscal, emperó fins consentint en lo del insult, hem de convenir en que l' autor del plagi, te inferit un insult molt mes grós, al nostre teatre, no tan solzament per haverse apropiat obras que no l' hi perteneixian, al menos sens avans haverho fet públich, sino per haber donat naturalesa catalana a obras forasteras que han convertit la escena en esqué d' immoralitat pública. Lo poble que coneix per instint, tot quant te ayre de noblesa, ho há comprés així y s' ha posat al costat del senyor Ximeno Planas, y ha abandonat al elogi rastre de quatre amichs, de tres periódichs, a qui no volém anomenar avuy, per no consentirho lo nostre esperit eminentment catalanista.

Aquesta mena de divorsi existent entre 'ls que han aplicat la llei y 'l poble, té un fonoment que prové de molt mes lluny y d' aspiracions ben diferents. Lo teatre catalá, te minadas sos arrels per un corch que, mitjantsant la bona fé de 'ls seus ayments y la forsa evolutiva del catalanisme, desapareixerá, mort de consumsió, emperó que avuy avantsa descaradament, nudrintse de la sava que l' hi donaren autors ilustres y empeltanthi l' agre estranger, que l' hi esmortueix sas brancas y l' hi esgrogueheix sas fullas. Tots quants hem nascut en aquesta terra y 'ls que d' aprop l' hi coneixen son modo d' ésser, no se 'ns amaga a la pensa, que aquesta malaltia te un medicament radical; l' esfors y l' esperit de Catalunya. Y ¿estaban possessionats d' aquest esperit, los que fallaren en contra del senyor Ximeno? Lo mateix Feliu y Codina, qui s' encarregá, a la Cort, de defensar al crítich, avants de fallarse lo procés, s' horroritzava si algú l' hi insinuava que en lo Suprem havia de trovar la confirmació del fallo; tanta era la seguretat que tenia aquell home ilustre, en la justicia de la causa. Ab tot, los que fallaren, tant a Barcelona com a Madrid, ni eran catalans, ni coneixian l' esperit del nostre poble. Y, aquesta es, per nosaltres, la causa del resultat del procés. Trist resultat, per cert, perque, tinguis ben entés, que si 'l cástich material, afécta solzament al senyor Ximeno Planas, lo teatre catalá, te desd' ara, una ofensa moral molt grossa, que sufrirá fins que 'ls plagiaris siguin deterrats, no de casa seva o de son poble, sino del casal del teatre de la terra, pera que jamás puguin aixaplugarse, ab fins mercantils, a raser de la seva ombra.

Aquet resultat definitiu, era bastant de preveure, per los motius medits y per aixó, respectém de

bon grat lo paper del Suprém. No era d'esperar altra cosa, de personas que no senten la vida nova que viu Catalunya, apartada en cos y en esperit del mohiment modern de las nostras aspiracions y qu' estant poch predisposadas, per altra part, a secundarlas. De l' aplicació de la llei, en son caràcter absolut, resulta, donchs, la divergència manifesta, entre aquesta y 'l poble catalá.

A nosaltres, y segurament á tots los bons catalans, lo resultat del procés, nos fa l' efecte d' una nova vergassada que reb Catalunya del centralisme.

J. M. LL.

## BARREJA

A la *Academia de Llegislació y Jurisprudencia*, hi havia fá dos anys la Junta catalanista.

En virtut de las ordres de Madrid, la monstruosa coalició política derrotada a l' Ateneu volgué pendre la revenja.

Al efecte doná ordre a tots los diputats y senadors, que no anessin a las Cortes encara que ja estavan obertas.

Feu ademés compareixer a tots los diputats provincials y regidors y al mateix alcalde de Barcelona.

Y després de fer compareixer a tots los empleats del Ajuntament, de la Diputació, y de las demás oficinas oficials, mirá de conquistar uns quants joves prometentlos bons empleos.

Ab todas aquestas forsas, digna representació de la burocracia, y dels polítichs coaligats per odi al catalanisme, presentaren la gran batalla.

Derrotant als regionalistas..... per una majoria de 60 vots.

Aquesta derrota, que 'l mateix D. Manel Planas y Casals, va dirigir en persona, per las condicions en que está feta, pot considerarse que no es gens honrosa pe 'l exercí centralista.

Pró en Roca y Roca, desitjós de venjarse de las derrotas del Ateneu, s' agafa en aquèl ferro vermell, al objecte de poder dir quatre mentidas contra 'ls catalanistas.

Ja 's pot entretenir lo centralista esquellotayre, malgrat a todas sas farsas lo Catalanisme vá y anirà endavant.

Ell podrá lograr que l' agrahiment de 'n Planas y Casals, permeti ferlo una altre vegada regidor y desde la Casa-ciutat podrá tornarse a convertir en defensor de negocis tan productius com lo del Marqués d' Ayerbe; pró ab aixó no farà mes que fer creixer lo descrédit que li cau damunt, y mentres veurá baixar la venda de *Campanas de Gracia*, veurá al Catalanisme cada dia mes fort y mes honorat.

¡Quina pena deu sentir, d' haver adjurat dels ideals catalanistas que professava en ja joventut.

Los companys de la *Jove Catalunya*, no han fet quartos, ni han sigut diputats, ni regidors; pró son molts la honra de Catalunya, per son talent y sa honradesa. Lo nom de molts d' ells, passarà a la posteritat per orgull de nostra terra.

En cambi en Roca y Roca, si te avuy l' aplauso d' algun amic que 'l vólta, després de mort ni per despreciarlo se 'n recordará ningú.

En Celleruelo diu: « que la pacificació de Cuba, es una mentida; que la *zafra* es una altre mentida; que las relacions amistosas ab los Estats Units son un altre mentida;..... etz.»

Com en Celleruelo, es un republicá dels *empasat*, res li farán per parlar tan clar.

Si nosaltres ho diguessim, si de Barcelona, nos han fet fugir a Girona, no estarian contents fins que 'ns fessin parar al Polo Nort.

¡Quina sorpresa van donarnos l' altre dia 'ls diaris!

En Cánovas, lo inconmensurable Cánovas ab tots los seu ministres, deya que se 'n entornava a casa seva.

¡Pobra Espanya! Com ho faria si la deixava un talent tan monstruós.

Al saberse la noticia, van creixer los rius y las rieras de tantas llágrimas que 'ls espanyols llensavan, las potencias van preparar sas esquadras creyent que havia arribat la guerra europea y fins se diu si a la Lluna se van pendre precaucions per por de que la terra esplotés com una magrana.

Per sort..... tothom va quedar ab un pam de nas.

Quan la cosa semblava mes enredada, quan semblava que ningú s' entenia... los fil-ferros van dirnos que en Cánovas y 'ls seus ministres havian decidit seguir cobrant del presupost.

¡Y encara hi há qui creu en la serietat madrilenya! ¡Ignocents!

En l' enterro del inolvidable Aguiló, hi anavan molts catalanistas.

També hi anava 'l sospenedor de *Lo Regionalista*, Sr. Hinojosa, governador de Barcelona.

Soposem que no las tindria totas.

Per que anant entre mitj de *tantoz locoz*..... no podia estar massa tranquil.

Dias enrera una comissió de la Lliga Vizcaina de productors, presidida per en Pau d' Alzola, aná a portar un album a n' en Cánovas.

Se conta que aixís que 'l *Feo* malaguenyo 'ls va veure, los va dir:

—No saben ustedes el zuzto que me han dado.

—¿Pues?— feren admirats los biskains.

—Porque al anunciarme: ahí están los de la Lliga creí eran ezoz locoz de regionalistas catalanes: loz de la Lliga de Catalunya.

—¡Ah! Pues mire usted, señor don Antonio—afeiji un biskai—nosotros tambien nos tenemos por regionalistas.

Deixant apart que regionalistas que ofereixin albums a n' en Cánovas, han d' esser bastant ayguallits, la resposta dels biskains no debia agradar gayre al vell Monstre.

De todas maneras se veu que 'ls catalanistas fan molta por al Gran Cacich.

Y que aixó dels *cuatro locoz*, no es sols propi de periodistas de quarto 'l rengle, sinó del *mismísimo*, D. Antonio Cánovas del Castillo.

Aixó sol es bona mostra, de com ha d' anar la pobre Espanya governada per homes de tant..... tal..... ent.

## L' últim llibre de Pompeu Gener

AMIGOS Y MAESTROS. — CONTRIBUCIÓN AL ESTUDIO DEL ESPÍRITU HUMANO á fines del Siglo XIX, por Pompeyo Gener. — Un tomo en 8.º de 365 páginas. — Llordachs. — Barcelona, 1897.

Várem prométrer ocuparnos de la obra *Amigos y Maestros* de nostre amic y company l' escriptor catalá En Pompeu Gener, y, en lloch de fer un estudi general d' aquèl profund llibre, ens limitarem a extreure uns trossos, del estudi de Víctor Hugo, que son regionalistas, tal com nosaltres enteném lo regionalisme.

Al parlar del tipo d' *Hernani* creat per en Víctor Hugo en lo seu drama que dú aquèl títol, diu en Gener considerantlo com un tipo essencialment regional y dels Pirineus:

«L' *Hernani* es el sublevat heróic, l' etern insurrecte de nostra historia patria. Es la protesta en contra la dominació monárquica germánica, contra la unificació uniforme imposada per Cárles V. Es lo Dret refugiantse en la montanya; es la *regió* defensantse, nó de la *nacionalitat per convergencia*, sinó de la uniformitat dictada per un Tirá. Sombríu y retret, ab intermedis d' ilusió y d' esperança, se sembla a certas montanyas abruptas dels nostres Pirineus, que en llurs reconadas, a voltas s' hi troba la calma d' una temperatura dolça qu' embauma una vejetació florida. Lo seu dalé ardent traduheix l' ansia incessant y l' agitació febril del proscrit. Els odís qu' en sos foscos ulls llampague-

jan, están barrejats d' amors ardents, hasta la voluptuositat, fins al olvit de la realitat que 'l volta, pró son sovint trencats pel sobresalt del qu' en lo camp de batalla, tot vestit, dorm ab las armas al costat, alsantse al menor brujit, o al crit d' alerta del centinella. L' Independencia y l' Amor; veusaquí els dos extrems entre 'ls quals se mou aquèl personatge trágich y romántich, mitx noble y mitx bandoler, valent fins a la temeritat, lleal hasta el sacrifici, independent fins del Rey; no coneixent més llei que la Llibertat, ni més limitació a aquesta, que la fé jurada.»

Després continua l' autor fent lo paralelo entre l' *Hernani* y el *Ruy Blas*, altre tipo d' altre drama d' en Víctor Hugo, y diu:

«Si l' *Hernani* es lo poble espanyol lliure, lo *Ruy Blas* es la seva representació d' esclau.»

«L' *Hernani* visqué en los temps dels antichs regnes, dels antichs municipis lliures; en que Navarra era Navarra: Vizcaya, Vizcaya; Aragó y Catalunya regions típicas, ab dominis, y colonias propias; Castilla assistia allavors al consell dels seus reys, y els elegía o destronaba per sa voluntat soberana. Y l' *Hernani*, lliure, y de sang llatina, se subleva contra l' Emperador germánich que vol ofegar las Llibertats y los Furs, fonent a tota la Nació en un sol motllo, forsanla a una homogeneitat anti-nacional y anti-humana.»

«Peró *Ruy Blas*, encara que ab lo mateix fondo de dignitat y lo mateix geni, vesteix ja la *librea* que li ha imposat la noblesa borda y postissa dels Austrias; está ja poch menos que domat per uns cuants sigles de monarquias centrals.....»

Segueix tant ferm com tot lo precedent lo paralelo en lo mateix sentit y acaba dibent que be podria ser que *Ruy Blas* un dia trayentse la *librea* se tornés *Hernani*.

«L' *Hernani* — diu l' autor — adherit al gran Emperador, s' hauria tornat *Ruy Blas*, per fidelitat dinástica; y aquest últim cansat de sufrir y de soportar vexacions pot tornarse lo primer.»

En las páginas en que lo autor passa revista als altres tipos d' aquestas obras de Víctor Hugo, que caracterisan la cort de la Casa d' Austria, describintlos al viu, farém remarcar lo de *D. Salustio*, lo noble polítich y cortesá, amo del *Ruy Blas* del qual se serveix com d' una joguina.

«D. Salustio — diu en Pompeu Gener — es un d' aquets *Validos* de la dinastia austríaca qu' unían a sa maldat sobrehumana, una refinada perfidia y un fosch y vuit maquiavelisme inútil. Llestos de sobras, perspicassus, desconfiats, llegint en las miradas las intencions, fins aquellas que no 's tenen, tot lo seu saber, tota la seva astucia empleada en pro del trono, daba per resultat únich l' empobriement y la despoblació de la Pátria, y la pérdida de las colonias. Ell es lo prototipo d' aquestos polítichs fatals y tenebrosos. Es D. Rodrigo Calderón, es el Conde Duque de Olivares, es Godoy, es Narvaez, o be d' altres que no volém anomenar. Es un animal de sang freda, pérfit y venenós, que a Madrid crían los reys. Es *L' Homo hominis lupus* tan ben descrit per Hobbes, a més, ab la ferocitat disimulada per l' etiqueta. Lo negre *ferreruelo*, la golilla plaa, l' espasa de tassa y la daga de vela, fan d' aquèl *palaciego*, un familiar del *Sant Ofici*. La seva ánima es més negra que 'l seu vestit. Sembla que tot ell estigui fumet pel sutje de las cremas dels *Autos de Fé*. Es un tíó carbonisat, que cova un áscua del infern. Quant l' ira bufa vomita brasas. La crueltat es son plaher, dar torment es sa delícia. ¡Cóm se ceba ab lo seu criat, arribat ja a ministre per una intriga y una farsa seva, insultantlo, rebaixantlo, ofonentlo en lo més sagrat del seu amor propi d' home just e inteligent! Un diria, que lo torment del ánima, li es mil voltas més agradable que lo del cos d' aquell ab qui 's ceba, a mansalva, y sabent, o creyent que no pot tornarsi. ¡Qué verdader es aquest retrato de Gran Senyor esbirro!»

No volém continuar insertant trossos de l' obra del nostre amic, puig nos falta puesto, però per aquestos que aquí doném, podrán compénder los nostres lectors de quina manera está escrit aquèl llibre y quin relleu y quina fibra tenen los estudis que 'l formen.

Per acabar dirèm qu'els dits estudis no son trossos deslligats, sino qu'forman la Historia del Esperit Humà en la última meitat del nostre sigle, constituint al mateix una psicologia y ètica del geni, en las personalitats qu' l' autor estudia.

R.

## Associació Popular Regionalista

BARCELONA

### TERCER PETIT CONCURS

#### COMPOSICION REBUDAS

- 1.—La Palma.—L. L' Aurora va pòndre's...
- 2.—Nadal.—L. ¿Quant hermosas sou costúms de nostra terra!
- 3.—Ofici ab música y sarau a ca'n Ponts.—L. Hem ja passar lo Sr. Alcalde per si tenen etc...
- 4.—Ampurdanesa.—L. Recorts.
- 5.—Als catalans.—L. ¿Qué feu?
- 6.—Fervet opus.—(Sense lema).
- 7.—Perdut.—L. Recort de nin.
- 8.—La llibertat.—L. ¿Pàtria!
- 9.—Una festa de barri.—L. Costúm popular.
- 10.—Independència.—L. Catalans ja ha arribat l' hora—via afora 'ls castellans.
- 11.—La sortija.—L. Qué 's divertida pels xichs—pels grans que n' es de bonica.
- Y 12.—Nadala.—L. A la meva neboda.

Queda tancat lo p'asso d' admissió. Las composicions números 5, 6, 8 y 9 quedan fora de concurs per no subjectarse ni en lo fondo ni en la forma ab las bases publicadas en lo número 35 de Lo REGIONALISTA (de Barcelona) corresponent al 15 del passat Mars.

La composició número 11 no está acabada, sols té 16 cuartillas sent son fiscal lo següent: *Y la corda senyor meu fa la betas y fils qu' esperaba per atropellá al seu marit; Mira tu la podrás entrar dolsaina.* Se prega a son autor envihi lo final avans del dia 20 del corrent, de lo contrari tindrà que quedar fora concurs.

Lo Jurat calificador lo constituheixen los senyors Lluís Marsans, Joseph Morera y Mosés, Joseph Catarineu, Enrich Ciurana y Joseph M.<sup>a</sup> Monfort.

Lo fallo del Jurat se publicará en lo próxim número.

Lo que 's fa públich pels oportuns efectes.

Barcelona 1 de Juny de 1897.—Lo Secretari del Jurat, Joseph M.<sup>a</sup> Monfort.

## CRÓNICA REGIONALISTA

A son degut temps reberem un tomet de poesías humorísticas que baix lo nom de *Calderilla literaria*, ha publicat l' aixerit versaire En Salvador Bonavía.

Agrahím l' atenció.

—Lo mestre compositor D. Enrich Morera 's proposa publicar, armonizadas, una série de cançons populars catalanas que sortiran a rahó de una cada mes.

S' ha publicat ja la titulada *Sant Ramon*.

—S' están fent gestions pera fundar a Berga un *Centre Catalá*.

—Lo dia 23 del passat Maig doná la última de sas acostumadas conferencias lo *Centre Catalá* de Mollet, proposantse empéndrelas de nou en la prócsima tardor.

—Ha quedat constituhit en Barcelona lo *Foment Fotogràfic de Catalunya*.

—En las festas relligiosas que ab motiu de celebrar lo desé aniversari de la consagració del Seminari Conciliar de Barcelona al Sagrat Cor de Jesús, celebrá lo Apostolat de l' Oració, hi prengué part molt notable l' *Orfeo Catalá*, predicant aixís mateix lo Dr. Joseph Torras y Bages que tingué lo bon acert de ferho en catalá.

—Lo dia 30 del passat Maig tingué lloch en lo saló de Cent de Casa la Ciutat de Barcelona, l' acte de descubrir los retratos del P. Boyl y de Joseph Anselm Clavé, destinats a ser colocats a la galería de catalans ilustres. Llegiren las biografias lo canonge Mossen Jaume Collell y lo conegut músich Sr. Rodoreda respectivament, sent totas molt aplaudidas.

—En la funció que en honor als senyors Trullás y Vives autors respectivament de la lletra y de la música de la ópera *Arthus*, tingué lloch en lo Teatro de Novetats de Barcelona, 's donaren a conèixer alguns fragments de l' ópera catalana del Sr. Vives titulada *Canigó* que foren molt aplaudidas.

A més hi prengué part l' *Orfeo Catalá*.

—Lo dia 5 de Juny En Manel Font y Tarré dona en l' Ateneu Barcelonés una conferencia catalana sobre 'l tema «Una ascensió al pich d' Aneto» (Maladelotas). Fou molt aplaudit.

—Lo enterro de D. Marian Aguiló que tingué lloch lo dilluns 7 del que som, se vegé sumament concorregut veyentshi los millors literats y totas las personas que signifcan quelcom en los avensos de la Ciencia y l' Art de nostre terra.

—Ab molt bon éxit s' ha possat ab escena a n' aquest teatro, la bonica producció d' en Ramon Bordas, *La lley del embut*.

Ho celebrém.

—En Joseph Puig y Cadafalch doná lo 31 del passat Maig en l' Ateneu Barcelonés, una conferencia en la que desenrotlla 'l tema «Carácter que diferenciá la arquitectura catalana y castellana antigüas». Fou molt aplaudit.

—Una numerosa comissió de l' *Orfeo Catalá* entregá dias passats lo nombrament de soci honorari al distingit arquitecte En Antoni Gallissá per haver projectat y dirigit los treballs de l' artística *Senyera* que serveix d' emblema al esmentat *Orfeo*.

—Firmada per la majoria dels individuos que constituheixen la Real Academia de Bonas Lletres de Barcelona, ha sigut presentada una instancia demanant que 'ls discursos y memorias puguin fersé lo mateix en llengua catalana que en la castellana.

—La librería «L' Arxiu» ha publicat una fulla contenint la lletra de la cansó patriótica *Los Segadors*. Es molt d' aplaudir la bona idea d' aquesta publicació que 's ven al modest preu de 5 céntims per quant la fulla publicada per lo Sr. Lapeyra en la que ni la música sols conté la primera estrofa, de dita cansó.

—A Reus en la diada de S. Jordi patró de Catalunya, s' aplegaren en germanívol ápat gran número de catalanistas, abundanthi los brindis per la prompte resurrecció de la nostra Pàtria.

—L' *Orfeo Catalá* de Barcelooa doná los dias 3 y 10 del que som, dos concerts de música religiosa en los teatros Líric y Principal respectivament d' aquella ciutat.

—L' associació literaria d' Atenas *Lo Parnás*, ha dirigit al sábi catedrático En Antoni Rubió y Lluch una interessant comunicació pregantli fassí extensiva la felicitació que l' hi envía, a la *Unió Catalanista* per l' encoratjadora acütut qu' há prés. Dita societat es la més important d' Atenas essent moltas vegadas presididas sas sessions per S. M. lo Rey.

—A Madrid la colonia catalana, com acostuma anyalment, ha celebrat solempnes cultes en honor de la Moreneta, en sa iglesia de Montserrat, predicant en alguns dias del novenari lo sábi jesuista catalá P. Fita.

—Noranta y pico de vots obtingué la candidatura regionalista a Banyolas per la elecció de regidors; aixó demostra l' éxit que tindrà lo futur *Centre Catalá* a n' aquella fabril vila.

—S' ha publicat lo cartell dels Jochs Florals de València organízats per *Lo Rat Penat*.

—Digna d' elogi es la nova combinació de maquinaria que l' intelligent Ingenyer Mecànic en Ferrán Alsina há portat a cap per la fabricació dels velluts poguent d' es d' ara ab aquesta invenció, competir ab los préus ab las més adelantadas fábricas del Extranjer.

Felicitém de tot cor á nostre amich aixís com á la casa Güell que no há escasejat medis per portarho a cap.

—Lo dissapte 29 del passat tingué lloch en lo Teatro Romea una funció a benefici del distingit actor En Anton Píera, qui la dedicá a l' *Associació Popular Regionalista*. 'S posaren en escena *L' Escorsó* y *Els Invençibles* de 'N Ignaci Iglesias y *La Riera Baixa* (parodia de *La Terra baixa*) del Sr. Montero. L' *Associació* obsequiá al Sr. Píera ab una artística planxa de plata ab expressiva dedicatória.

—Lo govern centralizador tracta de vendre l' Iglesia de Sant Joan de Vilafranca del Panadés, verdadera joya arquitectónica digna d' ésser conservada.

L' Ajuntament de la esmentada població s' hi oposa enérgicament.

Molt bé, y esperém que 'ls dignes representants d' aquella corporació sabrán quedar en lo lloch que 'ls correspón.

—Lo dia 27 de Maig tingué lloch a Sant Sadurní de Noya, un notable concurs d' eynas pera lo conreu de las vinyas y empelts.

Impresos, anuncis, conferencias, rétols, tot fou en catalá fins los llassos y distintius dels jurats eran dels colors nacionals de Catalunya.

—*Lou Felibrige* de Marsella dedica ab motiu de la suspensió de *La Renaixensa* y Lo REGIONALISTA, afectuosas paraulas al catalanisme, las que agrahím.

—L' últim número de *La Copona*, qu' hem rebut, está dedicat a honrar la bona memoria del que en vida fou Joseph Ixart. En ell s' hi llegeixen las firmas dels millors escriptors catalans y algún de castellá.

—Lo dia 27 del passat tingué lloch en lo *Centre Catalanista* de Vilafranca del Panadés una vetllada literaria musical. A més de diferentas pessas musicals quina execució fou rebuda ab forts aplaudiments lo mateix que algunas composicions literarias que 's llegiren, 's llegí un hermós discurs del Sr. Prat de la Riva y lo Sr. Morera representant de l' *Associació Popular Regionalista* 'n pronunciá un altre, sent abdós aplaudits en extrém.

—Lo celebrat escritor provensal en Frederich Mistral s' ha vist novament guanyador del premi Alfred Née, consistent en cinch mil franchs, adjudicat per la Academia Francesa per lo seu poema del Ródano.

Aprenghin senyors académichs que constituheixen la Academia Espanyola. Los académichs de la vehina República no tenen lo pudrimener polítich dintre las entitats científicas y literarias y aixís resulta poguer apreciar més imparcialment lo valor de las obras y adjudicar lo premi encare que siguin escritas ab altre idioma que no sigui l' oficial.

## PETITA CORRESPONDENCIA

A. S. Manresa.—Rebut impost per un anys.

R. V. Malgrat.—Rebut impost per un any.

A. P. R. Barcelona.—Rebut impost de mil exemplars.

A. A. Xerta.—Enviá *Los Segadors*, son cost es 0'55 pessetas, Enviaré *Lo Plany* aixís que 's publiqui, que será aviat.

LO REGIONALISTA 's reparteix de franch a Girona en los punts següents,

En la Imprempta d' aquest quinzinari, Constitució 9.

Centre Catalanista, carrer de la Cort-Real.

Centre Federal, carrer del Sach.

Librería de J. Franquet, carrer de la Argentería.

Librería de Francisco Geli, carrer de l' Argentería.

A Barcelona. Associació Popular Regionalista, Escudellers blanchs, número 8, primer pis.

Imprempta La Catalana, Dormitori de Sant Francesch, número 5.

Imprempta y Librería L' Avenç, Ronda Universitat, 4.

Librería d' Alvar Verdaguer, Rambla del Mitj, 5.

Portaferrisa, 16, escala, despaig de periódichs.

Riereta, 31 ó 27, botiga.

A Granollers, centre de suscripciones de Xirau y Estapé, Sant Roch, 4.

A Reus en lo kiosko d' en Pere Bolart, plassa de la Constitució.

A Sabadell. Centre Periodístich, plassa S. Roch.

A Vilafranca del Panadés, carrer de la industria, 3, impremta.

A Sant Andreu de Palomar, rellotgeria de Pere Malgá, Casasnovas, 119, y kiosko del Comerç.

A Balaguer, librería Torramorell, Avall, 26.

En los mateixos llochs s' admeten *Propagadors*, *Cooperadors* y *Protectors*. Aquéstas dos últimas classes d' abonats son los que intervenen ab un donatiu anyal o mensual de cualsevol import.